

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Hanna Wróblewska

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na zapytanie nr 2353 poseł Iwony Ewy Arent z 25 marca 2025 roku w sprawie stanu technicznego budynku Szkoły Podstawowej w Bożem, gm. Mrągowo, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Ad 1 i 2.

Budynek dawnego dworu w Bożem, gm. Mrągowo został wpisany do rejestru zabytków pod nr. A 3169 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Olsztynie z 28 czerwca 1993 r. Podlega więc ochronie prawnej na podstawie art. 7 pkt 1 ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1292 ze zm.; dalej: u.o.z.).

Zgodnie z art. 5 u.o.z. opieka nad zabytkiem należy przede wszystkim do jego właściciela. Opieka ta polega w szczególności na zapewnieniu warunków naukowego badania i dokumentowania zabytków, prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku; zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie; korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości; popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Obowiązki organów administracji publicznej polegające na zapewnieniu ochrony zabytkom zostały określone w art. 4 u.o.z. Ochrona ta polega w szczególności na podejmowaniu działań mających na celu zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie; zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków; udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków; przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę; kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków; uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Realizując ww. obowiązki wojewódzki konserwator zabytków lub działający z jego upoważnienia pracownicy urzędu ochrony zabytków prowadzą zgodnie z art. 38 u.o.z. kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, z której organ konserwatorski pierwszej instancji zobowiązany jest sporządzić protokół zgodnie z dyspozycją art. 39 u.o.z. Na podstawie ustaleń wynikających z tej kontroli, w przypadku stwierdzenia, że zabytek jest w nieodpowiednim stanie zachowania, wojewódzki konserwator zabytków może wydać kontrolowanej osobie fizycznej lub kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej zalecenia pokontrolne zobowiązujące do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w określonym terminie, o ile

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie <http://bip.mkidn.gov.pl> w zakładce ochrona danych osobowych.

ich charakter nie uzasadnia wydania decyzji, o której mowa w art. 49 ust. 1 u.o.z.¹. Wojewódzki konserwator zabytków może też odstąpić od sformułowania zaleceń pokontrolnych i wydać decyzję, o której mowa w art. 43, art. 44 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 46 ust. 1 lub art. 50 ust. 1², jeśli okoliczności sprawy to uzasadniają (art. 40 ust. 1 i 2 ww. ustawy). Jeśli zaś podczas kontroli organ ochrony zabytków pierwszej instancji stwierdzi, że działanie lub zaniechanie kontrolowanej osoby fizycznej albo kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej, lub jej pracownika narusza przepisy art. 108–118 u.o.z., wojewódzki konserwator zabytków kieruje odpowiednio do Policji, prokuratury albo sądu zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa lub wykroczenia (art. 41 cyt. ustawy).

Ponadto wszelkie prace prowadzone przy ww. zabytku zgodnie z art. 36 ust. 1 u.o.z. wymagają pozwolenia Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków [WMWKZ], udzielanego w drodze decyzji administracyjnej na podstawie art. 104 § 1 ustawy z 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 572; dalej: k.p.a.). Zaznaczyć należy przy tym, że pozwolenie udzielane jest wyłącznie na wniosek właściciela lub posiadacza zabytku (art. 36 ust. 5 u.o.z.).

Wyjaśnić należy, że przytoczone przepisy prawa mają zastosowanie wobec wszystkich zabytków wpisanych do rejestru zabytków i nie ograniczają się jedynie do budynków użyteczności publicznej. Jednocześnie zwrócić uwagę trzeba, że omówione powyżej działania z zakresu nadzoru konserwatorskiego (polegające na kontroli stanu zachowania

¹Art. 49. 1. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję nakazującą osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do korzystania z zabytku wpisanego do rejestru, wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu albo ograniczonego prawa rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego, przeprowadzenie, w terminie określonym w tej decyzji, prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy tym zabytku, jeżeli ich wykonanie jest niezbędne ze względu na zagrożenie zniszczeniem lub istotnym uszkodzeniem tego zabytku

²Art. 43. 1. Wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję o wstrzymaniu wykonywanych bez jego pozwolenia lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu: 1) prac konserwatorskich, restauratorskich, badań konserwatorskich lub architektonicznych przy zabytku wpisanym do rejestru; 2) robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru lub w jego otoczeniu; 3) badań archeologicznych lub poszukiwań, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 12; 4) innych działań, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 6–8, 10 i 11, przy zabytku wpisanym do rejestru.

Art. 44. 1. Decyzja, o której mowa w art. 43 ust. 1, wygasa po upływie 2 miesięcy od dnia jej doręczenia, jeżeli w tym terminie wojewódzki konserwator zabytków nie wyda decyzji: 1) nakazującej przywrócenie zabytku do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, z określeniem terminu wykonania tych czynności albo 2) nakładającej obowiązek uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie wstrzymanych badań, prac, robót lub innych działań przy zabytku, przy czym wniosek o wydanie tego pozwolenia składa się w terminie nie dłuższym niż 7 dni od dnia doręczenia decyzji, albo 3) nakładającej obowiązek podjęcia określonych czynności w celu doprowadzenia wykonywanych badań, prac, robót lub innych działań przy zabytku do zgodności z zakresem i warunkami określonymi w pozwoleniu, wskazując termin wykonania tych czynności, albo 4) zakazującej prowadzenia wstrzymanych działań. 1a. Wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję w sprawie pozwolenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia złożenia wniosku o wydanie tego pozwolenia.

Art. 45. 1. W przypadku gdy bez wymaganego pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu wykonano przy zabytku wpisanym do rejestru: 1) prace konserwatorskie lub restauratorskie, 2) roboty budowlane, 3) badania konserwatorskie, 4) badania architektoniczne, 5) inne działania, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 6–8 i 10–12 – wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję nakazującą przywrócenie zabytku do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, określając termin wykonania tych czynności, albo zobowiązującą do doprowadzenia zabytku do jak najlepszego stanu we wskazanym sposób i w określonym terminie

Art. 46. 1. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję o wstrzymaniu prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku niewpisanym do rejestru albo na Listę Skarbów Dziedzictwa, jeżeli zabytek ten spełnia warunki uzasadniające dokonanie wpisu do rejestru.

Art. 50. 1. W przypadku wystąpienia zagrożenia polegającego na możliwości zniszczenia, uszkodzenia, kradzieży, zaginięcia lub nielegalnego wywiezienia za granicę zabytku ruchomego wpisanego do rejestru albo na Listę Skarbów Dziedzictwa, odpowiednio wojewódzki konserwator zabytków może wydać, a minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego wydaje, decyzję o zabezpieczeniu tego zabytku w formie ustanowienia czasowego zajęcia do czasu usunięcia zagrożenia.

zabytku oraz podejmowaniu działań zmierzających do jego zabezpieczenia) leżą w wyłącznych kompetencjach wojewódzkiego konserwatora zabytków. Zgodnie z art. 15 k.p.a. organy administracji publicznej są zobowiązane do przestrzegania z urzędu swojej właściwości instancyjnej. Oznacza to, że Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, jako organ ochrony zabytków wyższego stopnia, ocenia decyzje wydane przez wojewódzkiego konserwatora zabytków jedynie na skutek odwołania od konkretnej decyzji lub w drodze postępowania nadzorczego prowadzonego na zasadach opisanych w k.p.a. Tym samym MKiDN nie prowadzi monitoringu stanu zachowania zabytków wpisanych do rejestru zabytków (w tym budynków użyteczności publicznej). Zadanie to bowiem - jak wskazano wyżej - spoczywa na wojewódzkich konserwatorach zabytków.

Ad 3.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego posiada wiedzę o stanie zachowania budynku dawnego dworu w Bożem powziętą w związku z rozpatrywaniem dwóch skarg, złożonych 10 kwietnia 2024 r. i rozpatrzonych 8 lipca 2024 r., oraz skargi z 5 listopada 2024 r. rozpatrzonej 21 stycznia 2025 r. Sprawy te zostały rozpatrzone w trybie skargowym zgodnie z przepisami Działu VIII k.p.a. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego uznał ww. skargi za częściowo zasadne. W związku ze stwierdzonym w toku rozpatrywania tych spraw stanem faktycznym MKiDN w zawiadomieniach o sposobie załatwienia skarg szczegółowo odniosło się do działań WMWKZ w sprawie rzeczzonego zabytku oraz pouczyło organ ochrony zabytków pierwszej instancji o konieczności rzetelnego wypełniania zobowiązań wynikających z art. 38, art. 49 i art. 40 u.o.z.

Z poważaniem

z up. MINISTRA KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

SEKRETARZ STANU

Maciej Wróbel